

Yttrande angående Trafikverkets

Inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen för perioden 2026– 2037 (TRV 2025/37255)

Sammanfattningsvis ser vi klart positivt på Trafikverkets välformulerade avsnitt om forskning och innovation, vi stödjer inriktningarna och ser positivt på skrivningarna om betydelse för kunskap och kompetens. Dock önskar vi att anslagen ökas så de bibehålls i re-ala termer. Ett alternativ är att Fol-investeringarna ges en konstant andel av de totala kostnaderna för att genomföra planen.

Chalmers och Göteborgs universitet (GU) har granskat förslaget utifrån ett forsknings- och utbildningsperspektiv och lämnar inga synpunkter på de förslag om infrastrukturplanering som presenteras i rapporten. Yttrandet fokuserar avsnitt ”7.6 Forskning och innovation” med kunskapsunderlaget ”Forskningsfinansiella aspekter rörande nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037 - Fol till gagn för samhälle och kompetens” med publikationsnummer 2025:147.

Chalmers och GU skriver detta svar tillsammans med bas i vårt djupa forskningssamarbete, inte minst genom en större och mångårig satsning inom det strategiska forskningsområdet transport.

Vi ställer oss klart positiva till Trafikverkets föreslagna inriktning för forskning och innovation inom transportsektorn. Vi instämmer i transportforskningens betydelse för samhällets framtida konkurrenskraft, säkerhet och hållbarhet.

Vi vill understryka behovet av ännu tydligare satsningar på grundläggande forskning med längre tidshorisonter än den tillämpade forskningen. För att Sverige ska behålla sin ledande position och krävs balans mellan kortsiktig problemlösning och långsiktig kvalitets- och excellensbaserad kunskapsuppbyggnad.

Vi ser även positivt på att Trafikverket ser kostnadsposten som en investering och avser hela transportsektorns behov av kunskap och kompetens och inte begränsar insatserna till infrastrukturen. Transporter är invävt i samhällsstrukturen på ett mycket komplext sätt och kunskapsbehovet kräver insatser från ett ökande antal vetenskapliga discipliner liksom av olika typer av forskningsutförare. När företrädare för dessa möts identifieras nya forskningsfrågor och synergier ger förutsättning för en kortare väg till tillämpning. Vi ser därför positivt på skrivningarna om fortsatt stöd till samverkansplattformar i kunskapsunderlaget.

Chalmers och GU uppskattar Trafikverkets långsiktiga engagemang för transportforskning, särskilt då vi upplever att övriga statliga forskningsfinansiärer minskat sitt

engagemang. Därför är det viktigt att Trafikverkets finansiering bibehålls men det behöver vara i reala termer och den ”frysning” av de årliga satsningarna som föreslås innebär i praktiken en sänkt ambition då deflation under planperioden varken är trolig eller önskvärd. Det finns fog för ett ”produktivitetsavdrag” men när det sker över långa tidsperioder, såsom för universitetens anslag för forskning och utbildning, ger det avsevärda effekter för intellektuell verksamhet som i sin natur kräver mycket arbetstid. Investeringar i god forskning har förutsättningar att minska kostnader och öka transportsektorns positiva effekter.

För att Sverige ska behålla och stärka sin position inom transportforskning krävs därför inte bara den långsiktighet som Trafikverket visar utan även ökande satsningar, inte minst med tanke på hur omvärlden förändras och de förmodade forskningssatsningarna inom EU.

Chalmers och GU erbjuder en mångfald av utbildningar som försörjer sektorn med kompetens. Således ser vi positivt på de insiktsfulla skrivningarna om forskningens betydelse för att skapa attraktiva utbildningar som är en förutsättning för sektorns kompetensförsörjning.

Göteborg 2025-12-30

Balázs Kulcsár, kulcsar@chalmers.se
Professor i system- och reglerteknik,
elektroteknik
Styrkeområdesledare Transport
Chalmers tekniska högskola

Johan Woxenius, johan.woxenius@gu.se
Professor i sjöfartens logistik
Koordinator för GUs del av strategiska
forskningsområdet Transport
Göteborgs universitet